

Open your mind. LUT.
Lappeenranta **University of Technology**

Kauppätieteellinen tiedekunta

Talousjohtaminen

Kandidaatintutkielma

Verosuunnittelu yhdenmiehen osakeyhtiössä

Tax planning in one man limited company

20.12.2012

Tekijä: Tomi Tyrväinen

Opponentti: Anne Ilmarinen

Ohjaaja: Pasi Syrjä

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
1.1	Tutkimuksen aihe ja tausta.....	2
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma.....	3
1.3	Teoreettinen viitekehys ja tutkimuksen rajaukset	3
1.4	Tutkimusmenetelmä, aineisto ja lähteet	5
1.5	Tutkielman rakenne	6
2	Osakeyhtiö ja verotus	7
2.1	Yhteisöverotus.....	7
2.2	Varojen jako	8
2.3	Osinkojen verotus.....	9
2.4	Palkka ja luontoisedut.....	12
2.5	Muut voitonjakomuodot	13
2.6	Eläkevakuutusten verotus	15
3	Verosuunnittelu pienessä osakeyhtiössä.....	17
3.1	Päätöksenteko.....	18
3.2	Verosuunnittelun tasot.....	19
3.3	Nettovarallisuuden suunnittelu	20
3.4	Palkkaa vai osinkoa.....	21
4	Verosuunnittelu case -yrityksessä	23
4.1	Taustaa	23
4.2	Päätöksenteko verosuunnittelusta.....	24
4.3	Verosuunnittelu	25
4.4	Osingonjako	26
4.5	Esimerkkilaskelma vuodelle 2012	27
4.6	Yhteenveto	29

5	Yhteenveto ja johtopäätökset	30
5.1	Yhteenveto	30
5.2	Johtopäätökset	32
6	Lähdeluettelo.....	34

LIITTEET

Liite 1. Supergo Oy:n tilinpäätökset 2011-2007

Liite 2. Supergo Oy:n ja toimialan tunnusluvut

Liite 3. Valtion tuloveroasteikko vuodelle 2012

LYHENTEET

EVL	Elinkeinoverolaki
KPA	Kirjanpitoasetus
KPL	Kirjanpitolaki
OYL	Osakeyhtiölaki
SVOP	Sijoitettu vapaa oma pääoma
TVL	Tuloverolaki
VML	Veromenettelylaki
YEL	Yrittäjän eläkelaki

1 Johdanto

Pienten osakeyhtiöiden lukumäärä on kasvanut tasaisesti sen jälkeen, kun yksityisen osakeyhtiön minimipääoma aleni 2500 euroon vuoden 2006 osakeyhtiölain (2006/624) voimaan tullessa. Myös vuoden 2007 tilintarkastuslain (2007/459) uudistus, jossa pienet yritykset vapautettiin pakollisesta tilintarkastuksesta, vauhditti osaltaan kasvua. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2011) Vuonna 2010 pieniä eli alle 50 henkilöä työllistäviä yrityksiä oli 99,1 prosenttia kaikista yrityksistä (Tilastokeskus, 2011b). Julkisuudessa on käyty runsaasti keskustelua siitä, tulisiko pieniä ja suuria yrityksiä verottaa eri tavoin. Ruotsissa ja Norjassa on kehitetty erilaisia verosäännöksiä osakeyhtiöille, joilla on vain muutama omistaja (Kukkonen & Walden, 2011, 11). Suomessa osakeyhtiöiden verotusta ei ole eritelty yrityksen koon tai omistajien lukumäärän mukaan.

Verosuunnittelusta puhuttaessa asiaan perehtymättömälle tulee todennäköisesti mieleen ensimmäisenä veronkierto ja muu laiton toiminta. Todellisuudessa jokaisella on oikeus verosuunnitteluun. Laillisen verosuunnittelun avulla yksityishenkilö pitää huolta omaisuudestaan ja hyvinvoinnistaan. Yritykset parantavat kilpailukykyään pitämällä huolen siitä, että eivät maksa liikaa veroja. Maailmanlaajuisesti verosuunnitteluun käytetään paljon varoja. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa veropalvelut olivat vuonna 2007 tilitoimistojen selkeästi suurin tulonlähde ja näistä veropalveluista verosuunnittelu käsittää suuren osan (Abdul Wahab & Holland, 2010, 111). Verosuunnittelun keinojen monimutkaisuus vaihtelee yksityishenkilön vapaaehtoisen eläkevakuutuksen verovähennyksen hyödyntämisestä suuryritysten toiminnan siirtämiseen halvemman verotuksen piiriin ulkomaille. Vuonna 2006 luonnolliset henkilöt maksoivat Suomen veroista 80 prosenttia ja yritysten verotaakkaa onkin vaikea kasvattaa kansainvälisen verokilpailun takia (Talouselämä, 2008).

1.1 Tutkimuksen aihe ja tausta

Idea tutkimukselle sai ensi siemenensä jo ennen yliopisto-opintojeni alkamista, kun olin muutamana kesänä töissä tämän työn case-yrityksessä. Työni ei liittynyt millään muotoa laskentatoimen opintoihini, joten en silloin perehtynyt juurikaan yrityksen taloudellisiin lukuihin. Mietin silloin kuitenkin useasti, kuinka paljon rahaa omistaja kovan työnsä tuloksena yrityksestä nettoaa vuosittain. Kun opinnoissani myöhemmin tulivat vastaan tilinpäätössuunnittelu ja verosuunnittelu, minua alkoi kiinnostaa, minkälaista suunnittelua kyseisessä yrityksessä mahdollisesti harjoitetaan.

Yhdenmiehen osakeyhtiössä yksi henkilö omistaa kokonaan yrityksen ja käyttää määräysvaltaa. Tämä ainut osakkeenomistaja myös työskentelee yleensä yrityksessä, joten kyseessä on omistajayrittäjä. Yhdenmiehen osakeyhtiöissä yhtiön taloudenpito ja omistajayrittäjän oma henkilökohtainen taloudenpito ovat yleensä läheisesti sidoksissa toisiinsa. Verolainsäädäntö muuttuu jatkuvasti, mikä aiheuttaa haasteita verosuunnittelulle. Varsinkin omistajavetoisissa pienissä yrityksissä, omistajan aika ei usein riitä jatkuvaan lainsäädäntöön perehtymiseen ja verosuunnittelu on usein riippuvainen ulkopuolisten sidosryhmien avusta.

Aihe on mielestäni laajuudeltaan sopiva kandidaatintutkielmaksi. Aihetta sivuavia oppinäytetöitä on tehty jonkin verran aikaisemminkin. Pro gradu –tutkielmissa ja väitöskirjoissa on käsitelty myös samankaltaista aihetta. Useimmissa aikaisemmissa töissä aineistona on ollut laaja joukko yrityksiä, jolloin yhteen yritykseen ei ole keskitytty kovin tarkasti. Uudistuva lainsäädäntö tekee myös työstä muista töistä poikkeavan, sillä muutokset esimerkiksi osinkojen verotuksessa vaikuttavat tuloksiin voimakkaasti. Työn tulokset ovat hyödyllisiä esimerkkiyrityksen lisäksi kaikille yrittäjille, jotka miettivät verosuunnitteluaan. Työ tarjoaa myös tietoa yritystä perustaville osakeyhtiön verotuksesta ja mahdollisuuksista pienentää kokonaisverorasitusta.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma

Tutkielman tarkoituksena on tutkia yhdenmiehen osakeyhtiössä harjoitettavaa verosuunnittelua. Tutkielmassa selvitetään, millä tavoin pienessä osakeyhtiössä on mahdollista siirtää varoja omistajille ja miten näitä eri varojenjakotapoja kohdellaan verotuksessa. Yleisin varojenjakotapa on osingonjako ja tarkoituksena onkin tarkastella erityisesti, miten osinkoja verotetaan ja millä perusteella osinkojen määrä päätetään. Pienessä osakeyhtiössä tilinpäätöksen laatiminen on yleensä ulkoistettu tilitoimistoille. Tutkielmassa havainnollistetaan myös, miten päätöksenteko verosuunnittelusta tapahtuu omistajien ja tilitoimiston välillä.

Edellä olevasta on johdettu tutkimuksen pääongelmaksi:

- Miten yhdenmiehen osakeyhtiössä voidaan harjoittaa verosuunnittelua?

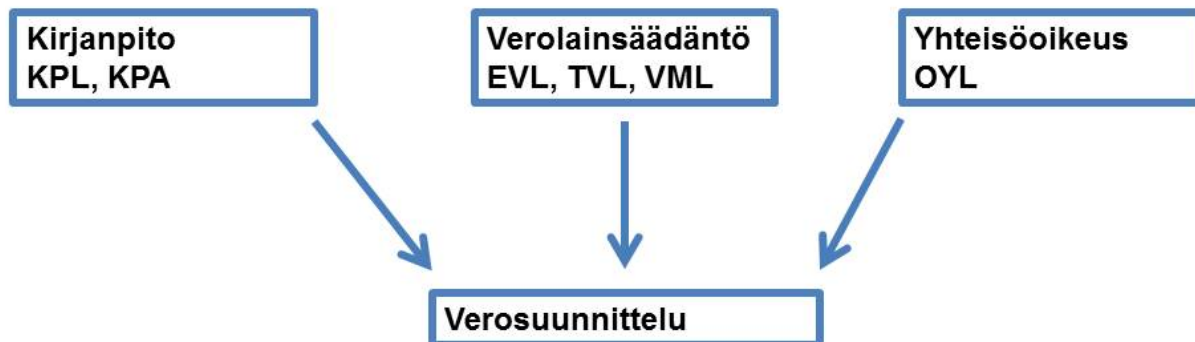
Tutkimuksen alaongelmia ovat:

- Millä perusteella yhdenmiehen osakeyhtiössä päätetään jaettavien osinkojen määrä?
- Mitä muita keinoja siirtää varoja yrityksestä omistajayrittäjälle hyödynnetään verosuunnittelussa ja miten näitä kohdellaan verotuksessa?
- Miten päätöksenteko verosuunnittelusta tapahtuu omistajayrittäjän ja tilitoimiston välillä?

1.3 Teoreettinen viitekehys ja tutkimuksen rajaukset

Verosuunnitteluun vaikuttava lainsäädäntö on kirjanpitoa koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön ja yhteisöoikeuden yhdistelmä. Verosuunnitteluun vaikuttavia lakeja ovat esimerkiksi elinkeinoverolaki (EVL), tuloverolaki (TVL), veromenettelylaki (VML), osakeyhtiölaki (OYL) sekä kirjanpitolaki (KPL) ja kirjanpitoasetus (KPA). Lainsäädäntö asettaa raamit, joiden puitteissa verosuunnittelua voi harjoittaa. Lainsäädäntö muuttuu jatkuvasti ja eri lainsäädäntöalojen uudistuksia ei ole aina harmonisoitu muiden kanssa. Tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö perustuu

kansainvälisiin säädöksiin, mutta verotusta ja yhteisöjä koskevassa lainsäädännössä on enemmän kansallista liikkumavaraa. (Leppiniemi & Walden, 2009, 13)

Kuvio 1. Verosuunnittelun lainsäädäntöympäristö

Tutkimus rajataan koskemaan pientä suomalaista osakeyhtiötä, jonka yhdellä osakkeenomistajalla on määräysvalta yrityksessä. Tarkemmin sanottuna tutkimuksessa tarkastellaan verosuunnittelua yrittäjäeläkelain 3 §:n (2006/1271) mukaisen omistajayrittäjän näkökulmasta. Osakeyhtiön omistajayrittäjä on YEL-osakas, kun hän on johtavassa asemassa yrityksessä ja hän omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Omistajayrittäjä on YEL-osakas myös, jos osakas omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (Koponen, 2004, 152) Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan tarkastella perheenjäsenten tuomia mahdollisuuksia verosuunnittelussa. Pelkästään yhden hengen yrityksiä koskevia tutkimuksia on vähän, joten tämä rajaus on mielenkiintoinen. Yhden hengen yrityksistä ei löydy tilastotietoa, mutta vuonna 2010 yrityksistä 94,4 prosenttia oli alle kymmenen hengen mikroyrityksiä (Tilastokeskus, 2011a). Näihin 301 155 yritykseen mahtuu oletettavasti iso osa yhdenmiehen osakeyhtiöitä ja niiden osuus Suomessa on hyvin merkittävä.

Tutkielmassa keskitytään tarkastelemaan vain yksityistä suomalaista osakeyhtiötä ja sen verosuunnittelukeinoja. Tarkastelun ulkopuolelle jätetään yritysjärjestelyjen kuten sulautumisen ja jakautumisen sekä esimerkiksi konsernirakenteen tuomat

mahdollisuudet. Myöskään liiketoiminnan siirron ja yrityksen luovutuksen verokohtelua ei tarkastella.

1.4 Tutkimusmenetelmä, aineisto ja lähteet

Tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus, jossa korostuu kohdeilmiön käsitteellinen pohdinta. Laadullisen tutkimuksen aineisto voi olla syntynyt joko tutkijasta riippumatta tai kuten tässä työssä tutkijan tuottamana. Laadullisen tutkimuksen yhtenä tunnusmerkkinä on, että siinä keskitytään varsin pieneen määrään tapauksia, joita analysoidaan perusteellisesti. Tärkeintä ei ole siis aineiston määrä vaan laatu. Hypoteesittomuus on yksi laadullisen tutkimusmenetelmän ominaisuuksia. Tutkijalla ei ole ennakko-olettamuksia tutkimuksen tuloksista toisin kuin tilastollisessa tutkimuksessa. On kuitenkin mahdollista ja hyödyllistäkin kehitellä erilaisia arvioita, eli työhypoteeseja, analyysin mahdollisista tuloksista. (Eskola & Suoranta 2003, 15, 18-20)

Yleisin tapa kerätä aineistoa laadullisessa tutkimuksessa on haastattelu. Haastatteluilla voidaan toki myös kerätä aineistoa kvalitatiivisen tutkimuksen lisäksi kvantitatiiviseen tutkimukseen. Haastattelun tarkoituksena on yksinkertaisesti selvittää kohteelta tietoja kysymällä. Haastattelun käsite on vuosien saatossa laajentunut pelkästä kysymys-vastaus-haastattelusta keskustelumaisempaan muotoon. (Eskola & Suoranta 2003, 85)

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu kohdeyrityksen omistajayrittäjän haastattelusta, sekä esimerkkiyrityksen tilinpäätöstiedoista. Tilinpäätöstiedot saatiin Suomen Asiakastieto Oy:ltä. Omistajayrittäjän haastattelu suoritettiin avoimena keskusteluna yrityksen toimitiloissa sekä muutamana jälkeinpäin suoritettuna tarkentavana puhelinkeskusteluna. Avoin keskustelu mahdollisti reagoimisen saatujen vastauksien mukaisesti ja omistajayrittäjä osasi ottaa esille seikkoja, jotka muuten olisivat saattaneet jäädä huomioimatta. Kaiken kaikkiaan avoimen keskustelun avulla saatiin kerättyä luultavasti enemmän tietoa, kuin mitä olisi saatu esittämällä tai lähettämällä ennalta päätetyt kysymykset omistajayrittäjälle.

Tutkielmassa pyritään hyödyntämään monipuolisesti erilaisia lähteitä. Pääpaino on osakeyhtiötä ja verotusta käsittelevässä kotimaisessa kirjallisuudessa, jota löytyykin melko runsaasti. Aiheeseen liittyvää ulkomaista lähdemateriaalia on rajallisesti, koska verolainsäädäntö on kansallisen sääntelyn varassa, eikä yleistä kansainvälistä verolainsäädäntöä ole käytössä. Ulkomaisia lähteitä pyritään siitä huolimatta hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan.

1.5 Tutkielman rakenne

Tutkielma rakentuu viidestä pääluvusta. Ensimmäisessä esitellään tutkimuksen aihetta ja taustaa, tutkimuksen tavoitteita, teoreettista viitekehystä ja tutkimuksen rajoituksia sekä tutkimusmenetelmää ja aineistoa. Tutkielman teoriaosuudessa luvuissa kaksi ja kolme käsitellään aihetta lainsäädännön, aikaisemman kirjallisuuden ja tutkimusten pohjalta. Luvussa kaksi tarkastellaan osakeyhtiön ja sen omistajan verokohtelua lainsäädännön kautta. Luvussa kolme keskitytään kattavasti pienen osakeyhtiön eri verosuunnittelukeinoihin.

Tutkielman empiirisessä osuudessa, luvussa neljä, käydään läpi verosuunnittelua esimerkkiyrityksen kautta. Tässä luvussa esitellään yrityksen taustat ja käsitellään yrityksen verosuunnittelutoimenpiteitä haastattelusta ja tilinpäätöstiedoista saadun informaation pohjalta. Sen lisäksi esitetään laskelma vuoden 2012 palkan ja osingon määrästä. Lopuksi luvussa viisi tehdään yhteenveto tutkielmasta sekä esitellään johtopäätökset ja mahdolliset jatkotutkimuskohteet.

2 Osakeyhtiö ja verotus

Verovelvolliset jaetaan luonnollisiin henkilöihin ja juridisiin henkilöihin. Juridiset henkilöt voidaan edelleen jakaa yhteisöihin, yhtiöihin ja yhteisöihin. Yhteisöt ovat erillisiä verovelvollisia, kun taas yhtiöt ovat pelkästään laskentasubjekteja, joiden tulot jaetaan osakkaille verotettavaksi. Luonnollisia henkilöitä verotetaan ansiotulo- ja pääomatuloveroilla ja yhteisöjä kuten osakeyhtiöitä yhteisöveroilla. (Villa et al., 2007, 163, 241)

Osakeyhtiö on Suomen yleisin yritysmuoto. Työ- ja elinkeinoministeriön (2011) tutkimuksen mukaan vuonna 2009 osakeyhtiöitä oli 47 prosenttia kaikista yrityksistä, kun tarkastelusta oli jätetty alkutuotannon yritykset pois. Osakeyhtiön tunnusmerkkejä ovat osakeyhtiön oikeushenkilöllisyys, osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön veloista, osakkeenomistajien jako-osuus yhtiön nettovarallisuuteen, johdon ja omistuksen erillisyys ja osakkeiden vapaa luovutettavuus. (Mähönen, 2009, 21) Osakeyhtiöt jakaantuvat julkisiin ja yksityisiin osakeyhtiöihin. Ne eroavat siten, että yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei saa ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. (Villa et al., 2007, 58) Jatkossa tarkastellaan vain yksityisiä osakeyhtiöitä.

Pienellä osakeyhtiöllä on useita tapoja siirtää varoja yhtiöstä osakkeenomistajalle. Yleisimmät tavat ovat palkka ja osinko. Osakeyhtiö pystyy hyödyntämään myös vuokra- ja korkotuloja, osakaslainaa, pääoman palautusta ja liikesubstanssin ja osakkeiden luovutuksia voitonjakomuotoina. Tässä luvussa esitellään osakeyhtiön verokohtelua ensin yhteisöverotuksen kautta ja sen jälkeen eri voitonjakomuotojen verokohtelun muodossa. (Kukkonen & Walden, 2011, 98, 119,132)

2.1 Yhteisöverotus

Osakeyhtiö on tuloverolain (1992/1535) mukainen erillinen verovelvollinen. Osakeyhtiön kaikki tulot ja menot kohdistetaan joko elinkeinotoiminnan, maataloustoiminnan tai muun toiminnan tulolähteeseen. Tuloverolain 30 §:n mukaan kunkin tulolähteen verotettava tulo lasketaan vähentämällä verovuoden tulosta

aikaisemmilta verovuosilta vähennetyt samanlaiset tappiot. Näin ollen toisen tulolähteen tappioita ei voi vähentää toisen tulolähteen voitoista. (Mähönen & Villa, 2009, 77-78) Veronalaisia ovat kaikki tulot ja vähennyskelpoisia pääsääntöisesti kaikki menot, joista ei erikseen ole tehty poikkeavia säädöksiä. Elinkeinoverolain 6 §:n (1968/360) mukaisia verovapaita tuloja ovat esimerkiksi käyttöomaisuuteen kuuluvien suorasijoitusosakkeiden myyntivoitot, osakepääomana tai muuna pääomasijoituksena saadut varat, osakeyhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saadut vastikkeet ja sähkö-, tele- ja kaukolämpöverkkoon liittymismaksut, jotka palautetaan suorittajalle. Myöskin osakeyhtiön saama osinko on verovapaata tuloa, kun osingonjakana ei ole pörssiyhtiö. Vähennyskeltottomia menoja ovat verovelvollisen puolisolle tai lapselle maksetut palkat ja muut etuudet, verovapaan tulon hankkimisesta koituvat menot, sakot ja muut seuraamusmaksut, suorasijoitusosakkeiden arvonalentumiset, lahjukset sekä puolet edustusmenojen määrästä. (Leppiniemi, 2010, 90, 92, 96)

Osakeyhtiö maksaa tuloveroa verotettavasta tulostaan 24,5 prosenttia. Tämä yhteisöverokanta laski vuoden 2012 alussa 26 prosentista 24,5 prosenttiin. (Verohallinto, 2012d) Aiemmin yhtiön maksamat verot hyvitetiin omistajayrittäjän verotuksessa, mutta vuoden 2005 verouudistuksessa tämä yhtiöveron hyvitysjärjestelmä poistui. Tästä seurasi, että yhtiön omistajalleen jakamiin varoihin kohdistuu kaksinkertainen verotus. (Penttilä, 2005, 120)

2.2 Varojen jako

Osakeyhtiöön voidaan jättää voittovaroja suhteellisen alhaisen yhteisöverokannan mukaisella veroseuraamuksella. Kuitenkin, osakeyhtiölain mukainen osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jos yhtiöjärjestyksessä ei ole toisin määrätty. Yhtiön ulkopuolisten sidosryhmien intressejä suojataan osakeyhtiölakiin kirjatulla pääoman pysyvyydellä. Osakkeenomistajat eivät saa ottaa vapaasti käyttöönsä yhtiön varoja, vaan osakeyhtiölain 13 luvussa on tarkat säännökset varojen jaosta. (Mähönen, 2009, 351) Osakeyhtiön oma pääoma jakautuu sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, kirjanpitolain (1997/1336) mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän

arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto. Vapaaseen omaan pääomaan kuuluvat muut rahastot sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto. (Mähönen & Villa, 2009, 185-186) Osakeyhtiölain mukaiset lailliset varojenjakotavat ovat seuraavat:

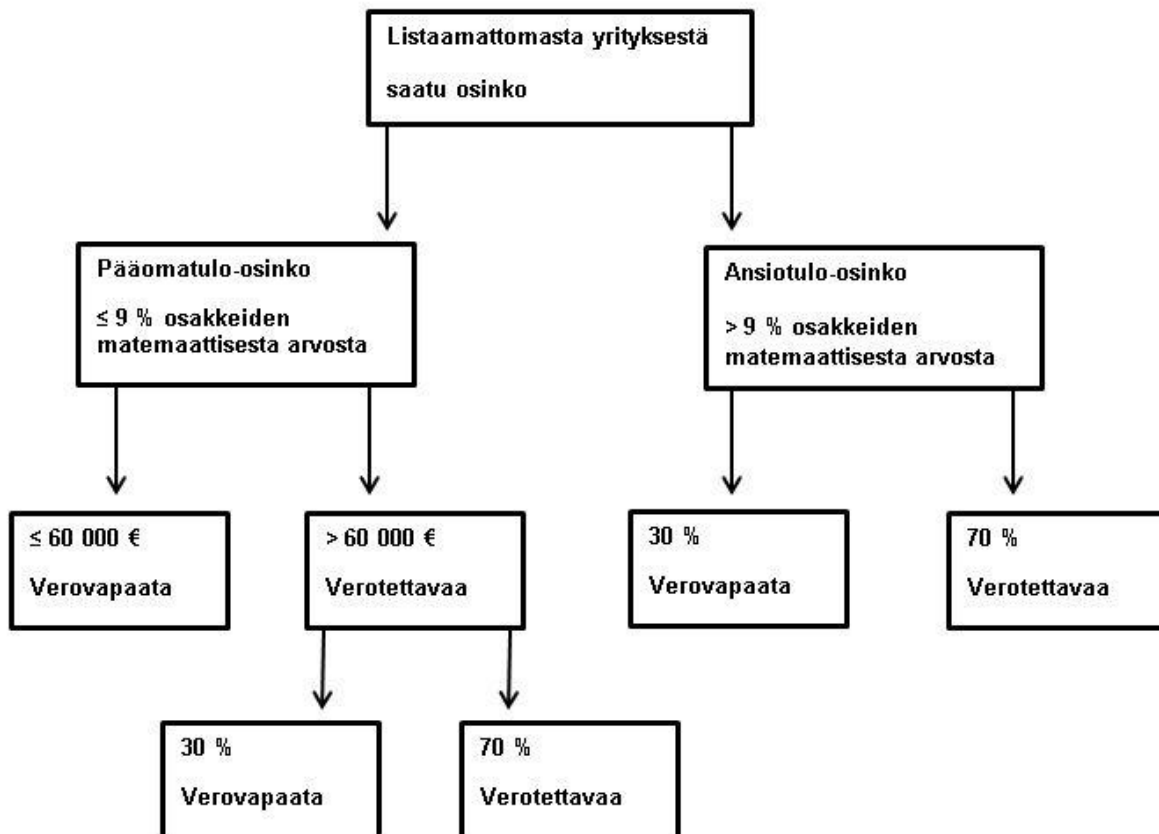
1. Voitonjako osinkona ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta
2. Osakepääoman alentaminen
3. Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastus
4. Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Osakkeenomistajien yksimielisellä päätöksellä vapaata omaa pääomaa voidaan jakaa myös muulla tavalla. Varojen jakamisen tulee perustua viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Tilinpäätöksen tulee olla myös tilintarkastajan hyväksymä, jos yhtiöllä lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan on oltava tilintarkastaja. Osakeyhtiölain maksukykyisyystestin mukaan varoja ei saa jakaa, jos varoja jaettaessa tiedetään tai tulisi tietää jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Maksukykyisyystesti koskee kaikkia osakeyhtiölain mukaisia varojenjakotilanteita, ei pelkästään osingonjakoa ja varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastosta. (Villa et al. 2007, 95-96) Osakeyhtiölain (OYL 13:5) tasetestin mukaan, jos ei maksukykyisyystestistä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Laitonta varojenjakoa ovat pääsääntöisesti kaikki muut liiketapahtumat kuin edellä mainitut lailliset varojenjakotavat, jotka vähentävät yhtiön varoja tai lisäävät velkoja ilman liiketaloudellista perustetta. Säännös laittomasta varojenjaosta koskee osakkeenomistajien saamien varojen lisäksi myös johdon tai muun tahon saamia varoja. (Mähönen & Villa, 2009, 259)

2.3 Osinkojen verotus

Osinkoja voivat saada sekä luonnolliset että juridiset henkilöt. Osakkeenomistajien saaman osingon verotus eroaa julkisesti noteeratuista yrityksistä ja julkisesti noteeraamattomista yrityksistä saatujen osinkojen välillä. Tämä ero perustuu siihen, että osingonsaajien joukossa halutaan tehdä jako yrittäjiin, jotka harjoittavat liiketoimintaa osakeyhtiömuodossa, ja toisaalta sijoittajiin, jotka sijoittavat julkisiin osakeyhtiöihin. Tässä tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan vain luonnollisten

henkilöiden julkisesti noteeraamattomista yrityksistä saatuja osinkoja. Suomessa noudatetaan osinkojen kahdenkertaista verotusta, mutta sitä lievennetään osakkeenomistajien kohdalla eri tavoin. (Mähönen & Villa, 2009, 427)

Kuvio 2. Listaamattomasta yrityksestä saatujen osinkojen verotus

Luonnollisen henkilön listaamattomasta yrityksestä saama osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osinkoa on yrityksen verovuotta edeltävän verovuoden nettovarallisuuden perusteella laskettavalle osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettu yhdeksän prosentin vuotuinen tuotto. (Verohallinto, 2012c)

Osakkeen matemaattisen arvon lopullisen suuruuden määrää taseen eri varallisuuserien arvostus. On myös otettava huomioon osakastason vähennykset, joilla on pienissä yhtiöissä usein suuri merkitys nettovarallisuuden ja verovapaan osingon laskennan kannalta. (Kukkonen & Walden, 2011, 66-67) Osakkeen

matemaattista arvoa pienentäviä osakaskohtaisia vähennyksiä voivat olla esimerkiksi osakkaan käyttämän yhtiön omistaman asunnon arvo ja osakaslainat (Penttilä, 2005, 121). Nettovarallisuus lasketaan lain varojen arvostamisesta verotuksessa 2 §:n (2005/1142) mukaan vähentämällä yhtiön varoista velat. Varoihin luetaan yhtiön käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus sekä muu sellainen omaisuus ja sellaiset pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Varoihin ei kuitenkaan katsota kuuluvan laskennallisia verosaamia. Velkoja ovat taseen vieraaseen pääomaan merkityt erät ja myös pääomalaina silloin, kun se on luonteeltaan vierasta pääomaa. Velkoihin ei lueta laskennallisia verovelkoja. (Kukkonen & Walden, 2011, 66-67)

+	varat
	– velat
	– vastaaviin kirjatut pitkävaikutteiset ja muut menot, joilla ei ole varallisuusarvoa
	– erilaiset oikaisuerät
+	käyttöomaisuusarvopapereiden ja -kiinteistöjen vertailuarvon ja poistamattoman hankintamenon erotus, jos positiivinen (huoneisto-osakkeista vain ennen vuotta 2006 hankituille lasketaan vertailuarvo)
=	Nettovarallisuus

Matemaattinen arvo = nettovarallisuus / ulkona olevat osakkeet

Yhtälö 1. Osakkeen matemaattinen arvo (mukaiillen Kukkonen & Walden, 2011)

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen mukaan osingonsaajan pääomatulo-osingot ovat verovapaita 60 000 euron rajaan asti. Tästä yli menevästä osasta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. Pääomatuloverokanta nousi vuoden 2012 alussa 28 prosentista 30 prosenttiin. Jos verotettavat pääomatulot ylittävät 50 000 euroa, verotetaan pääomatuloja korotetulla 32 prosentin pääomatuloverokannalla. Osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun yhdeksän prosentin tuoton ylittävä osingon määrä on ansiotulo-osinkoa. Ansiotulo-osingosta 70 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata

tuloa. (Verohallinto, 2012c) Ansiotuloista ja ansiotulona verotettavista osingoista vähennetään kunnallisverotuksessa ansiotulovähennys (TVL 105 §).

Tulo on sen verovuoden tuloa, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu hallintaan (TVL 110 §). Osingonjaon ajoituksen kannalta tärkein seikka on se, että nettovarallisuus lasketaan osingonjakoa edeltävän vuoden taseen perusteella. Jos tilikausi on kalenterivuosi, nettovarallisuus lasketaan samasta taseesta, jolta myös osinkoa jaetaan. Osingonjaon ajankohdalla pystytään vaikuttamaan osinkojen pääomatulo-osuuteen, kun yhtiöllä on käytössä kalenterivuodesta poikkeava tilikausi. Tämänkaltainen tilanne toteutuu, kun esimerkiksi elokuussa päättyvältä tilikaudelta päätetään jakaa osinkoja vielä saman vuoden aikana. Tällöin nettovarallisuus lasketaan edellisen vuoden taseen mukaan, joka on eri kuin se, jonka perusteella osingot jaetaan. (Koponen, 2003, 71) Osingot ovat sen verovuoden tuloa, jona osingot ovat olleet nostettavissa, vaikka osakas ei vielä tuona vuonna nostaisi osinkoja. Jos yhtiökokouksen osingonjakopäätöksessä ei ole määritelty ajankohtaa, jolloin osingot ovat nostettavissa, ne katsotaan olevan nostettavissa välittömästi yhtiökokouksen jälkeen. Osakas voi saada osinkoja samana verovuonna usealta tilikaudelta, mutta tämä ei kuitenkaan kasvata verovapaata osuutta ja pääomatulo-osuutta. Osinkojen jakamisella useassa erässä ei saavuteta tältä osin minkäänlaista veroetua. (Kukkonen & Walden, 2011, 55)

2.4 Palkka ja luontoisedut

Ennakkoperintälain 13 §:n (1996/1118) mukaan palkkaa on kaikki työ- ja virkasuhteessa saatava palkka, palkkio, etuus tai korvaus. Palkaksi luetaan myös kokouspalkkiot, henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot, hallintoelinten jäsenyydestä ja muusta vastaavasta luottamustoimesta saatavat palkkiot. Palkkaa ovat myös kaikki erilaiset palkanlisät kuten loma- ja ylityökorvaus. Tuloverolain 64 §:n perusteella palkkaa vastaavaa ansiotuloa ovat myös erilaiset työnantajalta saadut luontoisedut. Palkan käsitteen näkökulmasta ei ole merkitystä korvauksen tai korvauksena olevan työn laadulla. Palkan määräytymisperuste voi siis olla joko työaika- tai suoriteperusteinen. (Kukkonen & Walden, 2011, 186)

Ennakkoperintälain mukaisesta palkasta työnantajan tulee toimittaa ennakonpidätys sekä suorittaa sosiaaliturvamaksu. Palkat ja niiden sivukulut ovat täysimääräisesti verovähennyskelpoisia yrityksen tuloksesta. Vähennyskelpoisia verotuksessa ovat myös lakisääteiset työeläkemaksut, yrittäjäeläkevakuutusmaksut, työttömyysvakuutusmaksut ja luontoisetujen järjestämisestä aiheutuvat menot. Rajoitetusti vähennyskelpoisia ovat vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut sekä henkilökunnan terveydenhoito- ja virkistysmenot. (Kukkonen & Walden, 2011, 187-188) Kun pienyrityksessä omistaja on yrityksen palkkalistoilla, omistajan ja yrityksen läheisen suhteen vuoksi tulee tutkittavaksi liittyykö järjestelyyn veronkiertoa. Veronkieroksi tulkitaan, jos palkka vain vähennetään yrityksen kirjanpidossa, mutta sitä ei todellisuudessa makseta omistajalle, vaan kirjatataan palkkavelaksi. Myös palkan ja muiden henkilöstöetujen määrä suhteessa omistajan tekemään työpanokseen voi olla tutkinnan kohteena. Tässä tapauksessa voi tulla kyseeseen peitellyn osingonjaon tulkinta, josta kerrotaan seuraavassa luvussa. (Leppiniemi, 2010, 204)

Palkkaa ja muita ansiotuloja verotetaan sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Ansiotuloista suoritetaan valtiolle tuloveroa progressiivisen vuosittain määräytyvän veroasteikoin mukaisesti. Ansiotuloista peritään kunnallisveroa kunkin kunnan tuloveroprosentin mukaisesti. (Verohallinto, 2012a, 253)

2.5 Muut voitonjakomuodot

Vuokratuloja hyödynnetään pienyrityksissä voitonjakomuotona. Pienyhtiöillä on usein mahdollisuus suunnitella ja muuttaa toimitilarakennettaan. Omistajayrittäjä vuokraa omistamaansa kiinteistöä yritykselle toimitilaksi ja yritys maksaa omistajalle tästä vastineeksi vuokraa. Omistajayrittäjän yritykselleen vuokraama kiinteistö tuottaa omistajalleen tuloa, jota verotetaan yhteen kertaan omistajan pääomatulona. Vuokratulot ovatkin vaihtoehto osingoille, jos toimitilajärjestelyt ovat mahdollisia. (Kukkonen & Walden, 2011, 98-99) Yrityksen omistaessa toimitilat yhtiön nettovarallisuus voi nousta, ellei toimitiloista johtuvaa velkaa ole taseessa paljon. (Tomperi, 2009, 208).

Voitonjakoon voidaan hyödyntää koron maksamista omistajalle, jos hän on lainannut rahaa yhtiölle. Korke eroaa osingosta siten, että korkojen verotus ei ole riippuvainen nettovarallisuudesta. Korot ovat osakkaan pääomatuloa, joten niiden kokonaisverorasitus on pääomatuloverokannan suuruinen. Lainan on oltava tarpeellinen yrityksen elinkeinotoiminnan kannalta. Tästä seuraa, että menestyvälle yritykselle yllättäen annetun lainan korkoja ei voi vähentää elinkeinoverolain mukaisista tuloista. (Kukkonen & Walden, 2011, 105)

Pienyrityksen omistajayrittäjä voi ottaa lainaa yrityksestä rahoittaakseen yksityistalouttaan. Tällaista osakaslainaa voidaan pitää voitonjakomuotona, sillä osakaslainaa verotetaan osakkaan pääomatulona. (Kukkonen & Walden, 2011, 108) Osakaslaina on osakkaan pääomatuloa, jos rahalainaa ei ole maksettu takaisin saman kalenterivuoden aikana. Tämä menettely edellyttää, että osakkaalla tai hänen perheellään on hallussa vähintään 10 prosenttia osakkeista suoraan tai välillisesti. Osakas saa vähentää viiden vuoden sisällä takaisin maksamansa osakaslainamäärän tulonhankkimismenona pääomatuloistaan. Vähennyksen saa tehdä, vaikka 10 prosentin omistusehto ei enää täytyisikään. (Verohallinto, 2010) Jos osakslainan takaisinmaksutarkoitusta ei voida osoittaa, on vaarana osakslainan tulkitseminen peiteltyksi osingonjaoksi. Koroton osakslaina on peiteltyä osingonjakoa, ellei koko lainaa katsota osakkaan pääomatuloksi. Myös liian alhainen korko aiheuttaa peitellyn osingon säännöksen soveltamisen. Koron on oltava vähintään valtiovarainministeriön vahvistaman peruskoron suuruinen, jotta osakslainaa ei tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. (Leppiniemi & Walden, 2009, 186)

Voitonjaon vaihtoehtona voi olla myös oman pääoman palauttaminen, joka tapahtuu osakepääoman alentamisella. Osakepääoman alentaminen voidaan toteuttaa teknisesti lunastamalla yhtiön osakkeita maksua vastaan, alentamalla osakkeiden arvoa maksua vastaan, mitätöimällä osakkeita maksutta, alentamalla osakkeiden nimellisarvoa maksutta tai palauttamalla sijoitettua vapaata omaa pääomaa (SVOP). Osakepääoman palauttaminen ei aina johda verotettavan tulon syntymiseen. Osakepääoman alentamisen toteuttamistavalla on suuri merkitys siinä tulkitaanko osakepääoman palautus vain aiemmin sijoitetun rahan palauttamiseksi vai yhtiön tuottaman voiton jakamiseksi. Osakkeiden nimellisarvon alentaminen maksutta tarkoittaa, ettei osakkeita tulkita osakstasolla luovutetuksi. Maksua vastaan alentaminen katsotaan osakeluovutukseksi. (Kukkonen & Walden, 2011, 119-120)

Verosääntely pääoman palauttamisesta ei ole yksioikoinen. Jaettaessa varoja sijoitetusta vapaasta omasta pääomasta on yrityksen selvitettävä, onko kyseessä pääoman palauttaminen vai voittovarojen jakaminen. Jos varojen jakaminen rajoittuu varoihin, jotka ovat syntyneet osakkeenomistajien pääomasijoitusten myötä, varojen jakaminen tulkitaan verohallituksen mukaan pääoman palautukseksi. Pääoman palauttaminen rinnastuu verotuksessa käyttöomaisuuden luovutukseen. Siihen sovelletaan luovutusvoitosta annettuja elinkeinoverolain säännöksiä. Jos pääoman palauttaminen tulkitaan voittovarojen jakamiseksi, siihen sovelletaan osinkoa koskevaa sääntelyä. (Mähönen & Villa, 2009, 444,447,452)

Peitellystä osingosta säädetään Veromenettelylain kohdassa 29 § (1995/1558). Peitelty osinko tarkoittaa osakeyhtiön antamaa rahanarvoista etuutta osakkeenomistajalleen tämän osakkuusaseman perusteella olennaisesti poikkeavana hinnoitteluna tai vastikkeetta. Tässä tapauksessa on yhtiön verotuksessa toimittava niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi on katsottava käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. Peitellynä osingonjakona voidaan myös pitää tapausta, jossa yhtiö hankkii vastiketta vastaan omia osakkeitaan tai alentaa osakepääomaansa sekä jakaa näin varojaan osakkeenomistajilleen osingosta menevän veron välttämiseksi. Tässä tapauksessa on jaetut varat katsottava lain mukaan osakkaan veronalaiseksi tuloksi. (Leppiniemi & Walden, 2009, 176-177)

2.6 Eläkevakuutusten verotus

Pienosakeyhtiössä hyödynnetään usein eläkevakuutuksia varallisuuden siirtämisessä yrityksessä työskenteleville osakkaille. Osakeyhtiö voi ottaa omistajayrittäjälleen lakisääteisten vakuutuksien rinnalle vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Eläkevakuuttamisen veroetuna on pidetty mahdollisuutta vähentää vakuutusmaksut yrityksen tuloveroista ja maksaa aikanaan eläketuloista alempaa veroa. Vakuuttamisessa tapahtuu verotuksen lykkäntyminen, kun vakuutusmaksuista kertyvät tuotot verotetaan vasta eläkesuorituksia maksettaessa. Lainsäädännön muuttuessa jatkuvasti eläkevakuutusten verosuunnittelu on vaikeaa, sillä on mahdotonta ennustaa, minkälainen eläkevakuutustulon verotus vallitsee kymmenien

vuosien päästä. Verotuksen keventyminen nykypäivänä voi kompensoitua verotuksen kiristymisellä tulevaisuudessa. (Kukkonen, 2010, 209)

Lakisääteiset vakuutusmaksut ja muut pakolliset sosiaalikulut ovat kokonaan vähennyskelpoisia menoja yritykselle. YEL-osakkaan sosiaalikulut ovat vain 2,12 prosenttia palkasta, kun vertailun vuoksi työeläkelain piiriin kuuluvien työntekijöiden sosiaalikulut voivat olla jopa 30 prosenttia palkasta. YEL-osakkaan vakuutusmaksu ei vaihtele palkan mukaan, vaan se on tietty prosenttiosuus työtulosta, joka on päätetty vakuutus sopimusta tehdessä. Vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuutta verotuksessa on jonkin verran rajoitettu. Vakuutusmaksuja ei tuloverotuksessa lueta osakkaan palkaksi, jos niiden määrä on enintään 8500 euroa vuodessa. Työnantajan ottaman vakuutuksen perusteella suoritettava eläke verotetaan saajan ansiotulona. Yrittäjän itse ottamaa vapaaehtoista eläkevakuutusta kohdellaan verotuksessa eri tavalla kuin yrityksen ottamaa vakuutusta. Yrittäjän ottamat vakuutukset ovat pääomatuloverotuksen piirissä ja vakuutusmaksut (enintään 5000 euroa) vähennetään pääomatuloista. (Kukkonen, 2010, 200-201, 210)

3 Verosuunnittelu pienessä osakeyhtiössä

Scholesin ja Wolfsonin (1992) mukaan tehokas verosuunnittelu edellyttää tekijältä eri toimenpiteiden veroseuraamusten ymmärrystä kaikkien osapuolien kannalta. Verosuunnittelijan tulee sijoitus- ja rahoituspäätöksiä tehdessään ottaa huomioon varsinaisten verojen lisäksi myös epäsuorat verot. Verot muodostavat vain yhden osan liiketoiminnan kustannuksista, ja kaikki kustannukset tulee ottaa huomioon suunnitelmia tehdessä. Joissain verosuunnitelmissa verot voivat pienentyä, mutta samalla liiketoiminnan uudelleenjärjestely aiheuttaa muiden kustannusten nousua. Edellä esitetyt verosuunnittelun edellytykset, kaikki osapuolet, kaikki verot ja kaikki kustannukset, muodostavat rakenteen verojen hallitsemiseen niin, että organisaation tavoitteet saavutetaan. (Shackelford & Shevlin, 2001, 322-323)

Verotus ja kirjanpito ovat kiinteästi kytköksissä toisiinsa Suomessa. Verotusta suunniteltaessa on suunniteltava myös tilinpäätöstä ja päinvastoin. (Leppiniemi, 2010, 7) Verotuksen suunnittelu on tilinpäätöksen suunnittelussa vain osa isompaa kokonaisuutta. Tilinpäätöksen suunnitteluun kuuluu myös yrityskuvan ja omistajan henkilökohtaisen talouden rahoittamisen suunnittelu. Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että suurissa pörssinoteeratuissa yrityksissä korostuu yrityskuvaan liittyvät tavoitteet, kun taas pienissä yrityksissä painotetaan verotuksellista näkökulmaa. (Leppiniemi & Walden, 2009, 17, 19) Poutziouris et al. (1999, 12) korosti artikkelissaan, että vaikka voisi kuvitella verosuunnittelun olevan tärkeää vain voittoa tuottaville yrityksille, myös heikosti menestyvien on syytä keskittyä verosuunnitteluun menestyäkseen paremmin tulevaisuudessa. Verosuunnittelun tavoitteet voivat vaihdella verovelvollis- ja verovuosi-kohtaisesti. Yleisimpiä suunnittelukohteita ovat investointien ja muiden toimenpiteiden verovaikutusten ennakointi, verotuksellisesti edullisten toimintatapojen löytäminen vaikuttamalla veron määrään ja maksamisajankohtaan, yrityksen rakenteen suunnittelu verotuksen kannalta joustavaksi ja yllättävien ja hallitsemattomien verotustilanteiden ehkäiseminen. (Leppiniemi & Walden, 2009, 17, 19)

Pienissä yrityksissä voitonjakopäätökseen vaikuttavat monet tekijät. Osakkeenomistajille jaettavat varat ja yritykseen jätettävä voitto-osuus riippuvat yrityksen liiketoiminnan tarpeista, omistajayrittäjän ominaisuuksista ja yrityksen

toimintaympäristöstä. Liiketoiminnan tarpeita voivat olla tulevat investoinnit ja kasvutavoitteet. Omistajayrittäjään liittyviä voitonjakopäätökseen vaikuttavia ominaisuuksia ovat esimerkiksi omistajayrittäjän henkilökohtaiset tavoitteet ja perheen tarpeet. Yrityksen toimintaympäristöllä tarkoitetaan esimerkiksi lainsäädäntöä ja talouden suhdanteita. (Sjögrén, 2010, 990)

Pienyrityksen verosuunnittelussa voidaan nähdä erilaisia strategioita. Osa yrityksistä ulkoistaa verosuunnittelun, jolloin siitä vastaavat ulkopuoliset sidosryhmät. Toiset toteuttavat veroa minivoivaa strategiaa, jossa tavoitteena on, että osakkaalle ei koidu osingoista veroseuraamuksia yrityksen maksamien verojen lisäksi. Osa yrityksistä harjoittaa valistunutta verosuunnittelua, jossa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia varallisuudensiirtotapoja yrityksestä yksityistalouden puolelle. Keinoina käytetään esimerkiksi erilaisia palkan ja osingon kombinaatioita, vuokria ja korkoja. Osalle yrityksistä verosuunnittelulla ei ole merkitystä eli ne ovat veroneutraaleja. (Syrjä, 2010, 16-17)

3.1 Päätöksenteko

Valtaosassa suomalaisyrityksistä sekä kirjanpito että verotus on ulkoistettu tilitoimistoille. Myös tilintarkastaja osallistuu joissain tapauksissa näihin tehtäviin. Ulkoistamisratkaisu perustellaan helposti pienyrityksissä sillä, että yrittäjällä on aivan riittävästi työtaakkaa jo ennestään liiketoiminnan pyörittämisessä. Tämä verosuunnittelun ulkoistaminen voi olla yritykselle vahingollista, jos tilitoimistolle ei tehdä selväksi yrityksen verosuunnitteluun liittyviä tavoitteita. Tilitoimistot vastaavat usein lukuisten yritysten kirjanpidosta, joten heille ei jää aikaa miettiä yhden yrityksen verosuunnittelua, jos heille ei ole annettu minkäänlaisia suuntaviivoja sen toteutukseen. (Rissanen, 2004, 18-19) Syrjän (2010, 16) tutkimuksen mukaan yli puolet yrityksistä kuului verosuunnitteluvastuuta ulkoistavien ryhmään. Suunnitteluvastuuta oli ulkoistettu tilitoimistojen lisäksi myös yrityksen tilintarkastajalle. Verosuunnittelun ulkoistavissa yrityksissä jaetut osingot keskittyivät pääsääntöisesti yhdeksään prosenttiin yritysten nettovarallisuuden määrästä.

Omistajayrittäjän tavoitteilla ja taustalla on vaikutusta yrityksen verosuunnittelupäätöksiin. Sjögrén et al. (2011, 357, 369) jakoivat omistajayrittäjät kasvuorientoituneisiin ja selviytymään pyrkiviin. Kasvuorientoituneiden omistajien tavoitteena on kasvattaa yrityksen kokoa ja omistaa isompi menestyvä yritys. Vain selviytymään pyrkivät omistajat ovat tyytyväisiä nykytilaan, eivätkä halua ottaa turhia riskejä. Tutkimuksessa vertailtiin osingonjakopäätöksiä näiden ryhmien välillä. Kasvuorientoituneet jättävät usein voittovaroja yritykseen eivätkä nosta osinkoja välttämättä edes verovapaata yhdeksää prosenttia nettovarallisuudesta. Selviytymään pyrkivillä on usein tavoitteena jättää yritys hyvään taloudelliseen tilaan seuraaville sukupolville. He saattavat kuitenkin herkemmin nostaa osinkoja yli verovapaan määrän, koska he eivät koe yrityksen kasvamista tärkeänä.

Poutziouris et al. (1999, 14-15) tutkivat, miten eri seikat vaikuttivat omistajayrittäjän yrityksestä ottamaan rahamäärään. Heidän mukaansa perheen tarpeet vaikuttivat yrityksestä otettavaan rahamäärään yli 50 prosentilla omistajayrittäjistä. Kuitenkin yli 50 prosenttia oli myös valmis pienentämään yrityksestä ottamaansa rahamäärää yrityksen edun niin vaatiessa. Tutkimuksen mukaan verotus vaikutti yrityksestä nostettaviin varoihin 45 prosentilla vastaajista.

3.2 Verosuunnittelun tasot

Yrityksen johtamisjärjestelmää kuvattaessa tehdään usein jako strategisen, taktisen ja operatiivisen tason suunnitteluun. Nämä tasot ovat jossain määrin nähtävissä myös verosuunnittelun yhteydessä, vaikkakin niiden väliset rajat ovat häilyviä. Luokittelusta on kuitenkin hyötyä organisoinnin sekä tehtävien ja vastuiden jakamisen kannalta. Suunnittelua pidetään yleensä sitä strategisempänä, mitä peruuttamattomampia vaikutuksia suunnitelmien toteutuksella on yritykselle. Strategian tarkoituksena on ilmaista, miten päämäärä halutaan saavuttaa. Strategisena verosuunnitteluna voidaan pitää esimerkiksi toimialavalintoja, merkittäviä investointeja sekä yritysrakennetta koskevia valintoja. (Leppiniemi & Walden, 2009, 143-144) Tärkein strateginen valinta on yritysmuodon valinta. Yksityisliike ja henkilöyhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi ilman veroseuraamuksia, mutta osakeyhtiötä ei voi muuttaa verojatkuvuutta rikkomatta henkilöyhtiöksi. Verotuksen

kannalta yritysmuotojen välinen veroedullisuus riippuu tapauskohtaisesti toiminnan laajuudesta. Yleisesti voidaan sanoa, että osakeyhtiön verotuksellinen edullisuus kasvaa varallisuuden kasvun myötä, kun verovapaan pääomatulo-osingon määrä lisääntyy. (Ernst & Young, 2005, 55)

Taktiset ja operatiiviset suunnitelmat ovat strategisia suunnitelmia helpommin peruutettavissa. Taktisen verosuunnittelun tarkoituksena on osoittaa keinot, joilla suunnittelukauden tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoitteita voivat olla tietynsuuruisen osingonjaon tai muun omistajan taloutta koskevan toimenpiteen toteuttaminen. Nämä toimenpiteet edellyttävät usein tiettyä kirjanpidon ja verotuksen tavoitetulosta. Verotaktisia valintoja voivat olla esimerkiksi omistajan yksityistalouden hoitamisen perusratkaisut, osingonjakotavoitteet, tavoitteet tulon jakautumisesta pääomatuloksi ja ansiotuloksi, investointien ajoittaminen ja tilikauden valinta. Operatiivinen verosuunnittelu tarkoittaa lainsäädännön ja oikeuskäytännön seurantaan niin, että yritys menettelee oikein toiminnassaan ja tilinpäätöstä laatiessaan. Operatiiviseen suunnitteluun kuuluu kirjanpitäjän tai kirjanpidosta vastaavan ammattitaidon riittävyys. Operatiivinen oikein tekeminen tarkoittaa esimerkiksi menojen ja tulojen tosittamista, riittävien pöytäkirjojen laatimista, oikeita menettelytapoja ja valvontaa. (Leppiniemi & Walden, 2009, 143-145)

3.3 Nettovarallisuuden suunnittelu

Nettovarallisuuden suunnittelu on ollut omistajayrittäjän verosuunnittelun kannalta keskeinen asia jo vuoden 1993 verouudistuksesta lähtien. Sen jälkeiset verolainsäädännön uudistukset ovat vain tuoneet uusia painotuksia nettovarallisuuden suunnitteluun. Nettovarallisuus määrittää listaamattomasta yhtiöstä saatavan verovapaan pääomatulo-osingon määrän, jolloin osingosta peritään vain yhdenkertainen verotus. Nettovarallisuuden kasvattaminen on siis yrityksen kannalta edullista. (Penttilä, 2005, 122-124) Verojärjestelmä kannustaa yrityksiä vahvistamaan taseitaan jättämällä voittovaroja yritykseen, koska verorasitus on siitä riippuvainen. Tämä verojärjestelmän kannustava vaikutus voidaan nähdä kansantaloudellisesti hyvänä, sillä oma pääoma on tehokas puskuri yrityksen toiminnan turvaamisessa myös talouden taantuman aikana. (Syrjä, 2010, 19)

Nettovarallisuuden kytkeytymisellä verorasitukseen voidaan nähdä olevan myös haittapuolia. Pääoman tehokkuuden kannalta yritysten taseiden tulisi olla optimaalisia yrityksen varsinaisen toiminnan suhteen. Nykyisessä verojärjestelmässä yritystalouden ja yksityistalouden välille muodostuu voimakas veroraja, kun jaettujen osinkojen määrä ylittää yhdeksän prosentin tuoton nettovarallisuudelle. Voimakkaan verorajan seurauksena voi olla, että yrityksen taseessa olevalle kaikelle varallisuudelle ei saada riittävää tuottoa. Verosyistä tasetta ei kuitenkaan kannata keventää, vaikka oman pääoman tehokkuuden kannalta tämä olisi tarpeellista. (Syrjä, 2010, 19)

Yritys pystyy vaikuttamaan tilinpäätössuunnittelulla tulokseensa ja sitä kautta myös nettovarallisuuteensa. Yksi keino on yrityksen kuluvaraston hyödyntäminen. Kuluvarasto koostuu menoista, joiden kohdalla on mahdollista päättää käsitelläkö meno tilikauden kuluna vai aktivoidaanko taseeseen. Kuluvarastoon kuuluu tavallisesti käyttöomaisuuden kirjaamismahdollisuudet ja varauksen muodostamis- ja purkamismahdollisuudet. Jos nettovarallisuutta halutaan kasvattaa, kuluksi kannattaa kirjata ensisijaisesti sellaisia eriä, joita ei nettovarallisuuskalkulaatiossa katsota varoiksi. Poistot vaikuttavat nettovarallisuuteen, sillä maa-alueiden ja rakennusten arvoksi katsotaan hankintamenojen poistamaton jäännös tai vertailuarvo sen mukaan kumpi on suurempi. (Tomperi, 2009, 191, 202)

3.4 Palkkaa vai osinkoa

Yleisin kysymys verosuunnittelussa omistajayrittäjän kannalta on palkan ja osingon suhde. Veroedullista vaihtoehtoa tarkasteltaessa on otettava huomioon omistajayrittäjän ja yrityksen muodostama kokonaisuus. Palkkaa ja osinkoa kohdellaan eri tavoin verotuksessa, mikä aiheuttaa suunnittelutarvetta. Tulee ottaa huomioon palkan verovähennyskelpoisuus, palkkaan liittyvät sosiaaliturvamaksut ja osinkojen osittainen verovapaus. (Alhola, 2007, 36-37) Vuonna 2009 yrittäjien veronalaisista tuloista 75 prosenttia oli ansiotuloja ja kun ei huomioida elinkeinotoiminnasta saatuja ansiotuloja, valtaosa oli osakeyhtiöistä saatua palkkatuloa (Suomen Yrittäjät, 2011, 3). Palkkaan ei ulotu osakeyhtiölain varojenjakoedellytykset eikä näin ollen myöskään velkojien suoja. Palkanmaksu on

kohtuullisena pysyessä liiketaloudellisesti perusteltua, vaikka yrityksen maksukyky olisi heikko. (Sjögren et al. 2009, 780) Ulkopuolisen on hyvin vaikea arvioida palkan ja kulukorvausten määrän oikeellisuutta sekä omistajayrittäjän työpanoksen vastaavuutta maksettuun palkkaan nähden. (Sjögren, 2010, 984)

Palkan ja osingon edullisuus riippuu vallitsevista veroasteista. Pääomatuloverotuksen kiristäminen tekee palkasta omistajayrittäjälle osinkoja houkuttelevamman vaihtoehdon. (Sjögren, 2010, 979) Aikaisemmin voimassa olleen yhtiöveron hyvitysjärjestelmän aikana oli edullisempaa ottaa osinkoja siinäkin tapauksessa, että ne verotettiin ansiotulona. Yhtiön maksamat verot saatiin vähentää ansiotuloista menevässä verotuksessa. Nykyisin tällaista mahdollisuutta ei enää ole ja ansiotulona verotettavat osingot ovat palkkaa edullisempia ainoastaan korkeammilla rajaveroasteilla. (Hietala, 2009, 8-9) Palkka voi joissain tapauksissa olla jopa verovapaata osinkoa edullisempaa. Alholan (2007, 37) artikkelin mukaan vuonna 2007 yhtiöverokanta toteutui 15 500 euron palkalla. YEL-yrittäjällä palkansivukuluina on vain sosiaaliturvamaksu. Vuonna 2012 yhtiöverokannan ollessa 24,5 prosenttia, 28 000 euron palkasta maksettava vero jää alle yhtiöverokannan. Tällä tasolla palkka on edullisempaa kuin verovapaa osinko. Osinkoja kannattaa jakaa verovapaa yhdeksän prosenttia nettovarallisuudesta, kuitenkin enintään 60 000 euroa. Tämän ylittävät tulot kannattaa nostaa 100 000 euroon asti palkkana, jonka jälkeen voi nostaa vielä pääomatulo-osinkoja, jos yrityksen nettovarallisuus riittää. Kun tulot ylittävät 100 000 euroa, verotus ei merkittävästi eroa ansiotulo-osinkojen ja palkan välillä. Edellä olevat rajat ovat karkeita ja tarkat lukemat vaihtelevat tapauskohtaisesti. (Lundén, 2011)

4 Verosuunnittelu case -yrityksessä

Tämä luku on tutkimuksen empiirinen osa. Tässä luvussa käsitellään verosuunnittelua esimerkkiyrityksen kautta. Aluksi esitellään yrityksen taustaa ja lähtökohtia tarkastelulle. Sen jälkeen käydään läpi päätöksentekoprosessia verosuunnittelun taustalla, jonka jälkeen käydään läpi yrityksen verosuunnittelustrategiaa ja tapoja. Lopuksi esitetään laskelma vuoden 2012 osingon ja palkan määrästä ja veroista. Tarkoitus tässä luvussa on havainnollistaa, miten teoriaosuudessa läpi käydyt verosuunnittelun eri muodot esiintyvät käytännössä case -yrityksessä. Empiirisen osuuden lähteenä toimivat case-yrityksen tilinpäätökset viimeiseltä viideltä vuodelta sekä paikanpäällä yrityksessä tehty omistajayrittäjän haastattelu.

4.1 Taustaa

Tämän tutkielman case-yrityksenä toimii vuonna 2000 perustettu Supergo Oy. Supergo Oy on toimitilakalusteita ja toimistotarvikkeita maahantuova ja niitä pääasiassa yrityksille ja jälleenmyyjille myyvä osakeyhtiö. Yrityksen tavarat tulevat Saksasta, Englannista, Ruotsista, Tanskasta, Tshekeistä ja Suomesta. Yrityksen toimitilat ovat Espoossa ja yritys toimittaa tavaroita pääsääntöisesti vain Suomeen. (Supergo, 2012)

Supergo Oy:n liikevaihto vuonna 2011 oli 904 000 euroa ja tilikauden tulos 163 000 euroa. Kun Supergo Oy:n vuoden 2010 liikevaihtoa verrataan tilastokeskuksen tilastoon alle 10 hengen yrityksistä, voidaan todeta Supergo Oy:n olevan liikevaihdolla mitattuna reilusti keskiarvoa suurempi. Vuonna 2010 alle 10 hengen yritysten liikevaihdon keskiarvo oli 207 750 euroa, kun Supergo Oy:n liikevaihto oli 776 000 euroa (Tilastokeskus, 2011a).

Yrityksessä oli alun perin kaksi osakkeenomistajaa, jotka molemmat omistivat 50 prosenttia Supergo Oy:n osakkeista. Yrityksen omistus sai nykyisen muotonsa vuonna 2007, kun yritys osti toisen omistajan osakkeet yrityksen vapaalla omalla

pääomalla. Osakkeita ei mitätöity, vaan ne ovat yrityksellä siltä varalta, jos nykyinen omistajayrittäjä haluaisi sitouttaa toisen henkilön yritykseen. Yrityksen ainoalla osakkeenomistajalla on siis vain 50 prosentin henkilökohtainen omistus yrityksestä. Ainut osakkeenomistaja on myös töissä yrityksessä ja nostaa palkkaa. Hän on siis yrittäjäeläkelain piirissä oleva YEL-osakas. Omistajayrittäjän lisäksi yrityksessä on ollut toinen työntekijä koko nykyisen omistusjärjestelyn ajan. (Bergström, 2012)

Supergo Oy:n tilinpäätöksestä on nähtävissä, että yrityksellä ei ole taseessaan, maahantuontiyritykselle varsin tyypillisesti, muita pysyviä vastaavia kuin pörssiyhtiöiden osakkeita. Yritys ei omista toimitilojaan, vaan vuokraa niitä ulkopuoliselta. Yritys pyrkii pitämään varastonsa mahdollisimman pieninä suunnitteleamalla tarkkaan ulkomailta tilaamansa tuotemäärät. Omistajayrittäjä haluaa toimia mahdollisimman varovasti, eikä halua joutua tilanteeseen, jossa hänelle jää yrityksen toiminnan loppuessa yllättäen suuria määriä myymättömiä tuotteita (Bergström, 2012). Yritys toimii suhteellisen omavaraisesti, eikä sillä ole paljoa vierasta pääomaa. Liitteessä 2 nähtävissä olevat Suomen Asiakastieto Oy:n tuottamat yrityksen ja toimialan tunnusluvut kertovat yrityksen omavaraisuusasteen olleen vuonna 2011 yli 40 prosenttiyksikköä koko toimialan keskiarvoa korkeammat.

4.2 Päätöksenteko verosuunnittelusta

Supergo Oy on ulkoistanut tilinpäätöksen laatimisen ulkopuoliselle tilitoimistolle. Tilintarkastuksesta huolehtii HTM-tilintarkastaja. Tilinpäätöksen suunnitteluun ja sitä kautta verosuunnitteluun näillä ulkoistamistoimenpiteillä ei kuitenkaan ole sen suurempaa vaikutusta. Omistajayrittäjä vastaa kaikesta verosuunnitteluun liittyvästä päätöksenteosta ja tilitoimisto laatii tilinpäätöksen omistajayrittäjän tarkkojen ohjeiden mukaan. Omistajayrittäjä katsoo, että nopeasti uudistuva verolainsäädäntö asettaa verosuunnittelulle haasteita, jotka voivat jäädä monia toimeksiantoja hoitavilta tilitoimistoilta huomaamatta. Hän haluaakin näin ollen ottaa itse täyden vastuun verosuunnittelusta ja on perehtynyt tarkasti verosuunnitteluun. Päätöksenteossa omistajayrittäjä hyödyntää omaa tietämystään sekä lainoppineita tuttaviaan. Kriittisiä kysymyksiä pallorellaan toisinaan myös samanlaista liiketoimintaa harjoittavien yrittäjätuttavien kesken. (Bergström, 2012)

Ajallisesti päätöksenteko osingoista tapahtuu vasta tilinpäätöksen jälkeen. Osingonjako riippuu nettovarallisuuden määrästä, joten päätös voidaan tehdä vasta tuloksen ollessa näkyvillä. Tavallaan päätös on tehty jo etukäteen, sillä tarkoituksena on aina jakaa vain verovapaita osinkoja, mutta tarkka määrä selviää vasta tilinpäätöksen jälkeen vuosittain. Osingot nostetaan kerralla osingonjaon perusteena olevaa tilikautta seuraavana verovuonna. Päätöksenteossa tärkeänä ajatuksena taustalla on jatkuvasti se fakta, että omistajayrittäjä siirtyy jossain vaiheessa kokonaan eläkkeelle ja pois yrityksen toiminnasta. (Bergström, 2012)

4.3 Verosuunnittelu

Supergo Oy:ssä varoja siirretään yritykseltä omistajayrittäjälle kolmella eri keinolla: palkkana, osinkona ja yrityksen maksamina eläkemaksuina. Omistajayrittäjä työskentelee yrityksessä täysipäiväisesti ja hänellä on apunaan palkattu työntekijä. Omistajayrittäjä katsoo palkan nostamisen tärkeänä mm. siltä kannalta, että se todistaa työskentelyn yrityksessä, mikä on eläkkeen saamisen edellytys. Jos ei nostaisi palkkaa, voitaisiin tulkita, että on vain omistajana yrityksessä. Verotuksellisesti omistajayrittäjän palkan määrä on pyritty aikaisemmin suunnittelemaan siten, että palkan ja eläkemaksujen yhteenlaskettu veroseuraamus olisi n. 28 prosenttia. (Bergström, 2012) Työnantaja voi ottaa työntekijälleen vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Tällaiset eläkemaksut ovat palkansaajalle verovapaata tuloa 8500 euroon asti, jonka jälkeen ne verotetaan palkansaajan ansiotulona. (Verohallinto, 2012e) Omistajayrittäjä on siirtymässä lähivuosien aikana kokonaan eläkkeelle, joten eläkemaksuja maksetaan viimeisinä vuosina suurin sallittu määrä. (Bergström, 2012)

Yritysveroja silmällä pitäen Supergo Oy harjoittaa jonkin verran suunnittelua. Omistajayrittäjä mainitsee keinoina mm. yrityksen omistamien tappiollisten pörssiosakkeiden myymisen (Bergström, 2012). Osakkeiden myyntitappion voi vähentää myyntivoitoista samana vuonna tai seuraavana viitenä vuotena (Verohallinto, 2012b). Myös eläkemaksut ovat vähennyskelpoisia palkan tapaan, joten ne pienentävät yrityksen verotettavaa tulosta. Omistajayrittäjä on sitä mieltä, että nykypäivän lainsäädännöllä ei ole tarvetta harjoittaa juurikaan ylimääräistä

verotettavan tuloksen järjestelyä. Kulut pyritään pitämään alhaalla, eikä ole omistajayrittäjän mukaan mitään syytä pakoilla veroja. Toisin oli hänen mukaansa vielä vanhan osakeyhtiölain aikana ennen kuin uusi laki tuli voimaan vuonna 2006. (Bergström, 2012)

4.4 Osingonjako

Supergo Oy:n toiminta on ollut vakaalla pohjalla koko nykyisen omistusjärjestelyn aikana ja tunnusluvut ovat pysyneet suhteellisen samoina. Liikevoittoprosentti on kasvanut nykyisen omistuspohjan aikana merkittävästi. Ensimmäisenä vuonna 2007 liikevoittoprosentti oli 16,7 prosenttia, kun se vuonna 2011 oli jo 24,6 prosenttia. Yrityksen tase ja sitä kautta myös nettovarallisuus on kasvanut huomattavasti vuodesta 2007. Vuonna 2007 nettovarallisuus oli 147 000 euroa, kun se vuoden 2011 tilinpäätöksessä oli 615 000 euroa. Supergo Oy on tehnyt voitokasta tulosta, joten sille on kertynyt myös voittovaroja osingonjakoa varten. Omistajayrittäjä on valinnut strategiakseen verovapaan osingon määrän jakamisen. Verovapaa määrä eli yhdeksän prosentin tuotto osakkeen matemaattiselle arvolle on jaettu jokaisena vuonna, jolloin omistajayrittäjä on ollut ainoa osakkeenomistaja.

Taulukko 1. Nettovarallisuus ja jaetut osingot

Tilinpäätös vuosi	2010	2009	2008	2007
Tilikauden tulos	130 000	141 000	155 000	93 000
Nettovarallisuus	497 000	402 000	287 000	147 000
Jaetut osingot	45 000	37 000	26 000	13 000
% nettovarallisuudesta	9,1 %	9,2 %	9,1 %	8,8 %

Osingonjakotapa on perustunut puhtaasti siihen, ettei verorasitusta kahdenkertaisen osinkojen verotuksen järjestelmässä ole haluttu nostaa korkeammaksi. Taulukossa 1 on kuvattu yrityksen nettovarallisuus tilinpäätös vuosina 2010-2007 ja kyseisten tilinpäätösten perusteella jaettu osingon määrä. Verovapaiden osinkojen määrä on

kasvanut nettovarallisuuden kasvun myötä. Omistajayrittäjä on halunnut katsoa pidemmällä tähtäimellä asioita, eikä ole halunnut vuosittain nostaa verovapaita osinkoja enempää. Yhdenmiehen osakeyhtiössä korostuu osakkaan oman talouden ja yrityksen talouden yhteneväisyys, joten on haluttu jättää voittovaroja yritykseen tulevaisuutta silmällä pitäen. Verolainsäädännön uudistuessa vuoden 2012 alusta, pääomatulo-osingon verovapausraja tippui 90 000 eurosta 60 000 euroon. Tämä uudistus tulee todennäköisesti vaikuttamaan Supergo Oy:n osingonjakoon, koska yrityksen nettovarallisuus nousee vuoden 2012 tilinpäätöksessä tasolle, jolla yhdeksän prosenttia ylittää 60 000 euron rajan. Omistajayrittäjä aikoo näillä näkymin nostaa osinkoja jatkossa tuon 60 000 euroa. Jaettava osingon määrä onkin siis jatkossa tiedossa jo ennen tilinpäätöstä. Tässäkin kohdassa omistajayrittäjä korostaa, ettei halua verorasituksen kasvavan liian korkealle tasolle. (Bergström, 2012)

4.5 Esimerkkilaskelma vuodelle 2012

Seuraavaksi esitetään esimerkkilaskelma Supergo Oy:n vuoden 2012 veroista. Laskelmassa esitetään verot yrityksen ja omistajayrittäjän kokonaisverorasituksen kannalta. Vertailun vuoksi esitetään kolme eri vaihtoehtoa omistajayrittäjän palkan määräksi. Ensimmäisessä vaihtoehdossa, omistajayrittäjän palkan verorasitus on n. 28 prosenttia, mikä haastattelun perusteella on ollut strategia aikaisempina vuosina. Toisessa vaihtoehdossa palkan määrä on 100 000 euroa, jolloin palkka on suositusten mukaan pääomatuloina verotettavia osinkoja edullisempaa. Kolmannessa vaihtoehdossa on vertailun vuoksi nostettu palkan määrä niin korkeaksi, että yritykseen ei jää käytännössä ollenkaan voittovaroja. Oletuksena on, että yritys jatkaa valitsemaansa osingonjakopolitiikkaa ja jakaa osinkoja vain verovapaan määrän. Osingonjako perustuu vuoden 2011 tilinpäätökseen, jolloin nettovarallisuus oli 615 000 euroa. Esimerkkilaskelmassa käytettävä tulos ennen palkkoja ja veroja 270 000, on laskettu vuoden 2011 tilinpäätöksen perusteella eikä ole siis oikea vuoden 2012 tulos. Valtion verot on laskettu vuoden 2012 verotaulukon mukaan (Liite 3.) ja kunnallis- ja kirkollisveroprosenttina käytetään Espoon

veroastetta 18,75 %. Laskelmassa on keskitytty tarkoituksella ainoastaan osingon ja palkan määrään ja esimerkiksi eläkkeet on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Taulukko 2. Esimerkkilaskelma Supergo Oy:n vuoden 2012 veroista

Yritys

Vaihtoehto	1	2	3
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	270 000	270 000	270 000
omistajayrittäjän palkka	43 000	100 000	190 000
sosiaaliturvamaksu 2,12 %	912	2 120	4 028
verotettava tulo	226 088	167 880	75 972
yrittäjävero 24,5 %	55 392	41 131	18 613
Nettotulos	170 697	126 749	57 359
Nettovarallisuus	615 000	615 000	615 000

Omistajayrittäjä

verovapaat osingot	55 350	55 350	55 350
ansiotulot	43 000	100 000	190 000
verot	12 076	37 543	81 418
palkan verorasitus	28,08 %	37,54 %	42,85 %

verot yhteensä	67 468	78 674	100 031
kokonaisverorasitus %	24,99 %	29,14 %	37,05 %
omistajayrittäjän käteen jää	86 274	117 807	163 932
yrittäjään jää	115 347	71 399	2 009

Taulukosta 2 on nähtävissä eri vaihtoehtojen aiheuttamat veroasteet ja omistajayrittäjän yrityksestä saama rahamäärä sekä yritykseen jäävät varat. Kun palkan määrä on 43 000 euroa, omistajan ja yrityksen kokonaisverorasitus pysyy alle 25 prosentissa. Toisessa vaihtoehdossa palkan ollessa 100 000 euroa, kokonaisverorasitus pysyy alle nykyisen pääomatuloverokannan 30 prosenttia, vaikka palkan verorasitus nouseekin yli 37 prosentin. Kun palkan määrä kasvaa 190 000 euroon, kokonaisverorasitus nousee jo 37 prosenttiin. Verovapaiden osinkojen ansiosta kokonaisverorasitus pystytään pitämään alhaalla, vaikka palkasta maksettava vero nouseekin korkeammalle tasolle. Nettovarallisuuden kasvattaminen

kannattaakin mahdollisuuksien mukaan ainakin siihen pisteeseen, jossa verovapaita osinkoja voidaan jakaa maksimimäärä 60 000 euroa. Jos yritys jatkaa aikaisempaa linjaansa ja palkan määrä on suurin piirtein ensimmäisen vaihtoehdon tasolla, yrityksen nettovarallisuus kasvaa yli 125 000 eurolla ja seuraavan vuoden osingon jaossa verovapaiden osinkojen raja 60 000 euroa tulee vastaan. Nettovarallisuuden on oltava noin 670 000 euroa, jotta voidaan jakaa 60 000 euroa osinkoja. Supergo Oy:n nettovarallisuus saavuttaisi tämän tason, vaikka palkkaa maksettaisiinkin toisen vaihtoehdon mukainen 100 000 euroa.

4.6 Yhteenveto

Supergo Oy:n verosuunnittelu on perustunut veroasteen pitämiseen maltillisena, jolloin osingoista ei ole haluttu koituvan veroseuraamuksia. Varallisuuden siirrossa yrityksestä omistajalle on hyödynnetty osinkojen lisäksi vain maltillista palkkaa ja eläkevakuutusmaksuja. Maltillisen osingonjakostrategian perustana on ollut yrityksen tuloksen jatkuva kasvu. Yritykseen on jäänyt paljon voittovaroja vuosittain, jolloin nettovarallisuus on kasvanut. Nettovarallisuuden kasvun myötä yritys on pystynyt jakamaan vuonna 2010 yli kolminkertaisen määrän verovapaita osinkoja vuoteen 2007 verrattuna. Omistajayrittäjällä ei ole ollut myöskään yrityksen ulkopuoliseen elämään liittyviä tarpeita nostaa enemmän varoja yrityksestä, jolloin voittovarot on voitu huoletta jättää yritykseen kasvattamaan nettovarallisuutta. Osittain maahantuontiyrityksen luonteenkin johdosta verosuunnittelu on ollut kohtuullisen yksinkertaista. Supergo Oy:n taseessa ei ole juurikaan sellaisia eriä, joilla tulokseen pystyttäisiin vaikuttamaan. Omistajayrittäjä ei myöskään näe nykyisen lainsäädännön vallitessa tarvetta vältellä veroja millään tavalla.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä luvussa tehdään yhteenveto tutkielman tuloksista ja esitetään johtopäätökset, jotka tutkielman perusteella voidaan tehdä. Aluksi kerrataan, mitä työssä on tehty, jonka jälkeen vastataan saatujen tuloksien pohjalta johdannossa esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Lopuksi käydään läpi vielä mahdollisia jatkotutkimuskohteita samassa aihepiirissä.

5.1 Yhteenveto

Tutkielmassa käytiin ensiksi läpi pienen osakeyhtiön verosuunnittelun kannalta keskeiset verolainsäädännölliset seikat luvussa 2. Siinä esiteltiin eri tapoja siirtää varallisuutta yrityksestä omistajayrittäjälle ja näiden verokohtelua sekä myös yhtiöverotusta. Kolmannessa luvussa käsiteltiin verosuunnittelua pienessä yrityksessä yleisesti. Tarkemmin mietittiin yhdenmiehen osakeyhtiön kannalta yleisintä kysymystä eli kannattaako omistajayrittäjän ottaa yrityksestä palkkaa vai osinkoa. Neljännessä luvussa esiteltiin tutkielman empiirinen aineisto, jossa tarkasteltiin, miten teoriaosuudessa esiteltyt verosuunnittelun käytännöt toteutetaan esimerkkiyrityksessä.

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia pienen osakeyhtiön verosuunnittelukeinoja. Suunnittelua harjoitetaan tapauskohtaisesti yhdenmiehen osakeyhtiöissä eri tavoin. Omistajayrittäjän haastattelussa korostui eritoten se, että yritystä ja omistajayrittäjää tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Suunnitteluun kuuluu olennaisena osana tunnistaa edulliset tavat siirtää varallisuutta yrityksestä omistajayrittäjälle. Nettovarallisuuden suunnittelu on Suomessa merkittävä osa verosuunnittelua, koska nettovarallisuuden perusteella määräytyy verovapaiden osinkojen määrä. Nettovarallisuutta kannattaakin pyrkiä kasvattamaan, jos se vain yrityksen muun toiminnan kannalta on mahdollista.

Tutkielman yhtenä tarkentavana alaongelmana oli selvittää, millä perusteella yhdenmiehen osakeyhtiössä päätetään osinkojen määrä. Osingon määrä keskittyi

esimerkkiyrityksessä verovapaaseen yhdeksään prosenttiin nettovarallisuudesta ja aikaisempien tutkimuksien mukaan suuri osa yrityksistä oli päätenyt samaan ratkaisuun. Haastatellun omistajayrittäjän mukaan syynä oli yksinkertaisesti se, että verorasituksen kasvattamista ei nähty järkevänä. Samalla yritykseen jää enemmän voittovaroja, jolloin nettovarallisuuden kasvaessa yritys pystyy jakamaan enemmän verovapaita osinkoja tulevaisuudessa. Tällä strategialla yrityksen ja omistajayrittäjän yhteenlaskettu verorasitus ei nouse kovin korkeaksi, mikä näkyy neljännen luvun lopussa esitetystä esimerkkilaskelmasta. Aikaisempien tutkimusten mukaan omistajayrittäjät, joille yrityksen kasvu ja menestyminen oli tärkeä tavoite, saattoivat nostaa osinkoja alle verovapaan määrän. Ne, joille yrityksen kasvu ei ole tärkeää nostavat tutkimusten mukaan herkimmin osinkoja yli verovapaan määrän. Tärkeänä tekijänä osingonjakopäätöksissä on nähty eritoten perheen ja läheisten tarpeet. Verolainsäädäntö on Suomessa tehnyt kynnyksen nostaa osinkoja yli verovapaan määrän melko suureksi.

Toisena alaongelmana oli tutkia muita keinoja siirtää varallisuutta yrityksestä omistajayrittäjälle. Osingon lisäksi yleisin keino on luonnollisesti palkka. Palkan kohdalla tulee ottaa huomioon vähennyskelpoisuus, sosiaalikulut ja jääminen osakeyhtiölain varojenjakosäännösten ulkopuolelle. Palkkaa voi siis maksaa, vaikka yrityksen maksukykyisyys olisikin heikko, kunhan palkanmaksu perustuu työpanokseen. Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti, joten palkan edullisuus riippuu veroasteesta. Voidaan kuitenkin sanoa, että palkkaa kannattaa maksaa ainakin se määrä, jolla palkasta maksettava vero jää alle yhtiöverokannan. Esimerkkiyrityksessä on osinkojen ja palkan lisäksi hyödynnetty eläkemaksuja varallisuuden siirtämisessä omistajayrittäjälle. Palkkojen ja eläkkeiden määrä on päätetty siten, että niiden yhteisverorasitus on pyritty pitämään kohtuullisessa 28 prosentissa. Muita keinoja siirtää varallisuutta osakkaalle ovat esimerkiksi vuokra, korko, osakaslaina ja oman pääoman palauttaminen. Näiden käyttökelpoisuus on melko pitkälti tapauskohtaista ja kuten edellä mainittiin, esimerkkiyrityksessä mitään näistä ei ollut hyödynnetty. Näitä käytettäessä on myös oltava tarkkana, etteivät peiteltyyn osingon tunnusmerkit täyty.

Viimeisenä alaongelmana oli selvittää, miten päätöksenteko verosuunnittelusta jakaantuu tilitoimiston ja omistajayrittäjän välillä. Esimerkkiyrityksessä päätöksenteosta vastaa yksistään omistajayrittäjä, ja hän antaa tarkat ohjeet

tilitoimistolle tilinpäätöksen laatimista varten. Syinä tähän järjestelyyn omistajayrittäjä kertoi haastattelussa olevan sen, että hän ei luota riittävästi monia toimeksiantoja hoitavan tilitoimiston kykyyn vastata nopeasti muuttuvan lainsäädännön luomiin haasteisiin verosuunnittelussa. Aiempien tutkimusten mukaan yli puolet yrityksistä oli ulkoistanut verosuunnitteluaan ja se on nähty toimivana ratkaisuna, kunhan tavoitteet tehdään tilitoimistoille selväksi.

Yhteenvedon lopuksi voidaan todeta, että alussa asetettuihin tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastaamaan hyvin. Teoriaosa antoi kysymyksiin yleisluontoiset vastaukset, joita empiirisen osan yhden esimerkkiyrityksen näkökulma täydensi mainiosti. Lainsäädäntö sanelee ison osan verosuunnittelusta, joten suuria eroavaisuuksia vastaavien yritysten välillä tuskin ilmenee. Edullisimpia vaihtoehtoja mietittäessä tulee kuitenkin tarkastella asioita aina tapauskohtaisesti.

5.2 Johtopäätökset

Aiheen vahva sidonnaisuus lainsäädäntöön johtaa siihen, että merkittävästi aikaisemmista poikkeaviin tutkimustuloksiin ei päädytty. Suuri osa yrityksistä keskittyy jakamaan verovapaan määrän osinkoja niin kuin tässä työssä ja aiemmissakin tutkimuksissa on todettu. Muuttuvan lainsäädännön ansiosta tämä työ myös eroaa aikaisemmista, sillä se on tehty ajantasainen lainsäädäntö huomioon ottaen. Aiemmissa töissä kuten Jani Rantasen Pro gradu-tutkielmassa vuonna 2007 on kyllä tarkasteltu verosuunnittelun päätöksenteon ulkoistamista tilitoimistoille, mutta tässä työssä tarkastelun kohteena oli vain yksi yritys, jolloin voitiin tarkastella tarkemmin syitä päätöksentekoon. Tämä seikka eroaa mielestäni aikaisemmista tutkimuksista ja tuo näin ollen tutkimuksellista lisäarvoa.

Tutkimuksen empiirinen aineisto rajautui vain yhteen yritykseen, joten yleispäteviä johtopäätöksiä työn perusteella kannattaa tehdä harkiten. Työssä kuvattiin enemmänkin verosuunnittelun yleinen lainsäädännöllinen ympäristö ja yhden yrityksen tilanne. Jos esimerkiksi otettaisiin yritys, jonka nettovarallisuus poikkeaa merkittävästi nyt käytetystä esimerkkiyrityksestä, tulokset voisivat vaihdella merkittävästi.

Edellisestä kappaleesta johdettuna jatkotutkimuskohteena voisikin tutkia isompaa joukkoa yrityksiä ja niiden verosuunnittelua siten, että aineistossa olisi edustettuna erikokoisia yrityksiä. Yhtenä vaihtoehtona voisi tutkia myös tarkemmin miten viimeaikaiset lainsäädännön muutokset ovat vaikuttaneet pienten osakeyhtiöiden verosuunnitteluun. Tällaisessa tutkimuksessa mahdollisuutena olisi hyödyntää myös kvantitatiivista tutkimusmenetelmää.

6 Lähdeluettelo

Abdul Wahab, N.S. & Holland, K. (2010). Tax planning, corporate governance and equity value, *The British Accounting Review* 44, 2/2012, 111

Alhola, K. (2007). Palkkaa vai osinkoa veroseuraamusten näkökulmasta. *Tilisanomat*, 5/2007, 36-37

Bergström, J. (2012) Omistajayrittäjä, Supergo Oy. Haastattelu 23.10.2012.

Ernst & Young, (2005). Yrityksen verosuunnittelu 2005. Helsinki. Talentum.

Eskola, J. & Suoranta, J. (2003). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6. painos, Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino.

Hietala, H. (2009). Yrittäjien tulot ja verot vuoden 2007 verotustietojen mukaan. Helsinki. Suomen Yrittäjät.

Koponen, J. (2003) Osingonjakajan verokirja. 5. Painos. Helsinki. Verotieto.

Koponen, J. (2004). Yrittäjän verokäsikirja. Helsinki. Verotieto.

Kukkonen, M. (2010) Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. 2. painos. Helsinki, Talentum Media.

Kukkonen, M. & Walden, R. (2011). PK-Yrityksen verosuunnittelu. 1. painos. Helsinki. WSOYpro.

Leppiniemi, J. (2010). Omistajayrittäjän verotus - Tee oikein, suunnittele viisaasti. Helsinki. Tietosykli.

Leppiniemi, J. & Walden, R. (2009). Tilinpäätös - ja verosuunnittelu. 10. painos. Helsinki. WSOY.

Lundén, A. (2011). Palkkaa vai osinkoa – tässä kulkee kriittinen raja. [verkkodokumentti]. [viitattu 15.11.2012]. Saatavilla: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/a/?announcementId=7f77f06e-de98-480d-828f-1529bac76595&groupId=b0404538-fc86-4c4f-838f-7a20d9db0b13>

Mähönen, J. (2009). Osakeyhtiön taloudellinen raportointi ja tilintarkastus. 1. painos. Helsinki. Edita.

Mähönen, J. & Villa, S. (2009). Osakeyhtiö IV - Osakeyhtiö ja verotus. Helsinki. WSOYpro.

Penttilä, S. (2005). Uudistunut osinkoverotus - omistajayrittäjän verosuunnittelu. *Verotus-lehti*, 2/2005, 120-124

Poutziouris, P., Chittenden, F. & Michaelas, N. (1999). Evidence on the tax and investment affairs of small firms, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 6, 1, 12-15

Rissanen, T. (2004). Yrityksen verosuunnittelu ja kuumat veroneuvot. Jyväskylä. Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti.

Scholes, M. & Wolfson, M. (1992). Taxes and Business Strategy: a Planning Approach. Prentice-Hall, Engelwood Cliffs, NJ.

Shackelford, D.A. & Shevlin, T. (2001). Empirical tax research in accounting, *Journal of Accounting and Economics* 31, 1-3, 322-323

Sjögrén, H. (2010). Palkkaa vai osinkoa – empiirinen tutkimus velkojien suojasta pienissä osakeyhtiöissä. *Lakimies*, 6/2010, 979-990

Sjögrén, H., Jokinen, J. & Syrjä, P. (2009). Osakeyhtiössä tehty osingonjakopäätös ja hallituksen vastuu maksukyvystä toimeenpanon lykkääntyessä – tilastollinen tarkastelu. *Defensor Legis*, 5/2009, 780

Sjögrén, H., Puumalainen, K. & Syrjä, P. (2011). What does the owner-manager want and get out of the business, *International Journal of Law and Management*, 53, 5, 357-369

Suomen Yrittäjät, (2011). Yrittäjien tulot ja verot vuoden 2009 verotiedoilla. Helsinki. Suomen Yrittäjät.

Supergo Oy, (2012) Tietoa yrityksestä. [verkkodokumentti]. [viitattu 12.11.2012]. Saatavilla: <http://www.supergo.fi/page/4/tietoa-yrityksesta>

Syrjä, P. (2010). Pienten yritysten verosuunnittelu käytänteissä eroja. *Tilintarkastus* 6/2010, 16-19

Talouselämä, (2008) Tyhmä veroja maksaa. [verkkodokumentti]. [viitattu 12.11.2012]. Saatavilla:

<http://www.talouselama.fi/uutiset/tyhma+veroja++maksaa/a2050901>

Tilastokeskus, (2011a) Yritykset 2010 [verkkodokumentti]. [viitattu 16.11.2012].

Saatavilla: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html

Tilastokeskus, (2011b) Yritysten määrä ja henkilöstö väheni, mutta liikevaihto kasvoi vuonna 2010. [verkkodokumentti]. [viitattu 12.11.2012]. Saatavilla:

http://tilastokeskus.fi/til/syr/2010/syr_2010_2011-11-25_tie_001_fi.html

Tomperi, S. (2009). Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 23. painos. Helsinki, WSOYpro.

Työ- ja elinkeinoministeriö, (2011) Yrittäjäyyskatsaus 2011[verkkodokumentti]. [viitattu 8.11.2012]. Saatavilla: http://www.tem.fi/files/31001/TEMjul_34_2011_netti.pdf

Verohallinto, (2010) Pääomatuloksi luettava osakaslainamyynä [verkkodokumentti].

[viitattu 12.11.2012]. Saatavilla: [http://www.vero.fi/fi-](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina%2815655%29)

[FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina%2815655%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina%2815655%29)

Verohallinto, (2012a) Henkilöverotuksen käsikirja 2012. Helsinki. Edita Prima.

Verohallinto, (2012b) Osakkeiden myynti [verkkodokumentti]. [viitattu 25.10.2012].

Saatavilla: [http://www.vero.fi/fi-](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti%2811940%29)

[FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti%2811940%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti%2811940%29)

Verohallinto, (2012c) Osinkotulojen verotus [verkkodokumentti]. [viitattu 19.10.2012].

Saatavilla: [http://www.vero.fi/fi-](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus%2819821%29)

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus%2819821%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus%2819821%29)

Verohallinto, (2012d) Yhteisöverokanta muuttui vuoden 2012 alussa

[verkkodokumentti]. [viitattu 16.10.2012]. Saatavilla: [http://www.vero.fi/fi-](http://www.vero.fi/fi-FI/Yhteisoverokanta_muuttui_vuoden_2012_alu%2819633%29)

[FI/Yhteisoverokanta_muuttui_vuoden_2012_alu%2819633%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yhteisoverokanta_muuttui_vuoden_2012_alu%2819633%29)

Verohallinto, (2012e) Vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotus [verkkodokumentti].
[viitattu 25.10.2012]. Saatavilla: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Perinto_ja_lahjaverotus/Vapaaehtoisten_elakevakuutusten_verotus%2812374%29

Verohallinto, (2012f) Vuoden 2012 valtion tuloveroasteikko [verkkodokumentti].
[viitattu 19.11.2012]. Saatavilla: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Ansiotulot/Vuoden_2012_valtion_tuloveroasteikko%2819395%29

Villa, S., Ossa, J. & Saarnilehto, A. (2007). Yritysmuodot - Toiminta, Rahoitus ja Verotus. Helsinki. WSOY.

LIITTEET

Liite 1. Supergo Oy:n tilinpäätökset 2011–2007

Supergo Oy	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk	12/08 12kk	12/07 12kk
LIIKEVAIHTO	904	776	717	801	744
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos					
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot	0	1	1	0	0
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-524	-447	-424	-452	-399
Varastojen muutos	7	-3	-4	2	-24
Ulkopuoliset palvelut					
Bruttotulos					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-55	-57	-21	-59	-84
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-21	-10	-6	-19	
Muut henkilösivukulut	-11	-11	-10	-3	-18
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä					
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-79	-79	-69	-67	-95
LIIKETOIMINNAN TULOS	222	169	184	204	124
Rahoitustuotot ja -kulut					
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä					
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriksissä					
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista					
Muut korko- ja rahoitustuotot	26	7	6	7	2
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista					
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	-26				
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-1	0	0	-1	0
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	220	176	190	210	126
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	220	176	190	210	126
Tilinpäätössiirot					
Poistoeron muutos					
Vapaaehtoisten varausten muutos					
Tuloverot	-57	-46	-49	-55	-33
Muut välittömät verot					
Laskennallisen verovelan muutos					
TILIKAUDEN TULOS	163	130	141	155	93

TASE	12/11 12kk	12/10 12kk	12/09 12kk	12/08 12kk	12/07 12kk
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet					
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet					
Rakennukset ja rakennelmat					
Koneet ja kalusto		1	1	1	1
Muut aineelliset hyödykkeet					
Muut osakkeet ja osuudet	54	205	140		
Muut saamiset					
Omat osakkeet tai osuudet					
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet					
Keskeneräiset tuotteet					
Valmiit tuotteet/tavarat	19	12	15	19	17
Muu vaihto-omaisuus					
Ennakkomaksut	0	0	0	0	0
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	79	62	69	42	74
Muut saamiset	42	19	0	0	0
Maksamattomat osakkeet/osuudet					
Siirtosaamiset	3	1	1	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	486	265	253	304	138
TASEEN LOPPUSUMMA	685	564	478	366	230
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Osake-, osuus tai muu vastaava pääoma	24	24	24	24	24
Ylikurssirahasto					
Arvonkorotusrahasto					
Käyvän arvon rahasto					
Muut rahastot					
Omien osakkeiden ja osuuksien rahasto					
Vararahasto					
Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot					
Muut rahastot					
Edellisten tilikausien tulos	427	342	238	109	29
Tilikauden tulos	163	130	141	155	93
Pääomalainat					
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ					
Poistoero					
Vapaaehtoiset varaukset					
PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset					
Verovaraukset					
Muut pakolliset varaukset					
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Ostovelat	38	16	30	19	19
Rahoitusvekselit					
Muut velat	17	38	36	24	30
Siirtovelat	15	13	10	36	34
TASEEN LOPPUSUMMA	685	564	478	366	230

Liite 2. Supergo Oy:n ja toimialan tunnusluvut

Supergo Oy					
Tilikausi	2011	2010	2009	2008	2007
Liikevaihto t EUR/henkilö	452,0	388,0	358,5	400,5	372,0
Liikevaihdon muutos %	16,5	8,2	-10,5	7,7	25,1
Käyttökate %	24,6	21,8	25,6	25,5	16,7
Liikevoitto %	24,6	21,8	25,6	25,5	16,7
Sijoitetun pääoman tuotto %	37,9	36,2	50,7	86,5	86,2
Quick ratio	8,7	5,2	4,3	4,4	2,6
Current ratio	9,0	5,4	4,4	4,6	2,8
Omavaraisuusaste %	89,6	87,9	84,3	78,7	63,5
Toimiala					
Liikevaihto t EUR/henkilö	232,8	194,0	215,7	257,4	272,0
Liikevaihdon muutos %	10,6	-8,2	-14,1	5,0	8,9
Käyttökate %	5,2	4,5	4,3	7,9	6,9
Liikevoitto %	3,4	3,7	2,5	6,3	5,9
Sijoitetun pääoman tuotto %	9,2	7,8	3,7	18,8	17,5
Quick ratio	1,4	1,3	1,4	1,5	1,3
Current ratio	1,8	2,0	1,9	2,0	1,7
Omavaraisuusaste %	49,4	48,7	48,3	44,8	42,6

Liite 3. Valtion tuloveroasteikko vuodelle 2012 (Verohallinto, 2012f)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla	Vero alarajan ylittävän tulon osasta, %
16 100 - 23 900	8	6,5
23 900 - 39 100	515	17,5
39 100 - 70 300	3 175	21,5
70 300 -	9 883	30